20.10.2020

Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Teema: Kansainvälinen kehitysyhteistyö

SUOMEN PAKOLAISAVUN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2021

Suomen Pakolaisapu kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2021 ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Maailmassa on ennätysmäärä kodeistaan paenneita: yli 79,5 miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Maailman pakolaisista 85 prosenttia elää kehitysmaissa. Yksi tehokkaimpia tapoja ehkäistä pakolaisuutta on tukea pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä. Kehitysyhteistyöllä pureudutaan pakolaisuuden juurisyihin, tuetaan hauraiden yhteiskuntien vahvistumista sekä kasvatetaan yhteisöjen ja yksilöiden resilienssiä. Olemme erittäin tyytyväisiä siihen, että Suomen hallitus esittää eduskunnalle määrärahalisäystä kehitysyhteistyölle esityksessään vuoden 2021 talousarvioksi. Suomen Pakolaisapu pitää tätä myönteisenä suuntana ja toivoo, että kehitys jatkuu vielä kunnianhimoisempana tulevina vuosina. Olemme myös iloisia siitä, että parlamentaarisen työryhmän toiminta hallituskaudet ylittävän tiekartan luomiseksi 0,7 % tavoitteen toteutumiseksi on käynnistynyt.

Kehityspolitiikan rahoituksen suunta on oikea muttei vielä riittävä

- *Vuodelle 2021 esitetty noin 25 miljoonan lisämääräraha kehitysyhteistyölle on tervetullut muutos.*
- *Kehitysyhteistyömäärärahojen arvioidaan olevan v. 2021 n. 0,49 % suhteessa bruttokansantuloon ja trendin arvioidaan pysyvän samana koko hallituskauden*
- *Kehitysyhteistyön osuus BKT:stä oli vuonna 2014 0,59 %. Edellisen hallituskauden massiiviset leikkaukset näkyvät edelleen järjestökentällä. Tarvitaan kunnianhimoisempi tiekartta, jolla Suomi pystyy nostamaan kehitysyhteistyömäärärahansa 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja ohjaamaan vähintään 0,2 prosenttia bruttokansantuotteesta vähiten kehittyneille maille (LDC-maat) jo vuonna 2027.*

Viime hallituskaudella tehtiin Suomen kehityspolitiikkaan suuria muutoksia ja kehitysyhteistyöstä leikattiin ennennäkemättömällä tavalla. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat putosivat vuosien 2015 ja 2018 välillä yli 30 prosenttia. Tämä oli suurin muutos Suomen kehityspolitiikassa sitten 1990-luvun lamavuosien.

Vuodelle 2021 esitetään noin 25 miljoonan lisämäärärahan kehitysyhteistyölle. Lisäys on varsin tervetullut. Pakolaisapu haluaa kuitenkin muistuttaa, että Suomi on kansainvälisten sopimusten kautta sitoutunut nostamaan kehitysyhteistyömäärärahansa 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja ohjaamaan vähintään 0,2 prosenttia bruttokansantuotteesta vähiten kehittyneille maille.

Vaikka määrärahalisäys on myönteinen askel, lisäyksen vaikutus 0,7 prosentin sitoumukseen on varsin pieni ja prosentuaalinen korotus vaatimaton. Myös LDC-maiden tuki tulee ensi vuonna jäämään alle tavoitetason.

Järjestöt tavoittavat kaikista haavoittuvimpia ryhmiä

- *Kansalaisjärjestöjen tuen korotus 4,35 miljoonalla eurolla on positiivinen lisäys mutta pieni suhteessa muihin momentteihin*
- *Määrärahan lisäys maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön tukee etelän maiden demokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumista.*

Hallitus esittää, että kansalaisjärjestöjen tukea vuodelle 2021 korotetaan noin 4,3 miljoonalla eurolla. Tämä on positiivinen lisäys, joka tukee Suomen kehityspoliittisia tavoitteita. Järjestöjen työllä on todettu olevan huomattavia vaikutuksia Suomelle tärkeisiin tavoitteisiin, kuten konfliktien vähenemiseen, naisten aseman paranemiseen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumiseen. Ulkoministeriön arvioinnin mukaan kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö on myös tehokasta ja tuloksellista, mikä tarkoittaa, että Suomen maksama tuki käytetään vastuullisesti kaikista haavoittuvimpien ryhmien tukemiseksi. Suhteessa muihin korotuksiin kansalaisjärjestöjen tuen korotus on pieni.

Suomalaisten järjestöjen lisäksi on myös tärkeää tukea kehitysmaissa toimivia paikallisia järjestöjä. Siksi on ilahduttavaa, että hallitus esittää määrärahan lisäystä maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön. Vahva, aktiivinen ja moninainen kansalaisyhteiskunta on toimivan demokratian kulmakivi. Määrärahan lisäys vahvistaa etelän järjestöjen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan ympäristöönsä ja yhteiskuntaansa. Paikallisten toimijoiden tukeminen edistää myös hallitusohjelman tavoitetta kansalaisyhteiskunnan tukemisesta Suomessa ja maailmalla.

Humanitaarinen työ ja monenkeskinen yhteistyö

- *Hallituksen sitoumus nostaa humanitaarista apua hallituskauden aikana on myönteistä. Esitys humanitaarisen avun määrärahan nostosta 12,5 miljoonalla vuodelle 2021 on tärkeä*
- *Voimakkaan määrärahalaskun jälkeen olisi tärkeää varmistaa YK-järjestöjen rahoitusta ja palauttaa se määrärahaleikkauksia edeltäneelle tasolle.*

Humanitaariset kriisit ovat pitkittyneet ja monimutkaistuneet. Tämä vaikuttaa suoraan myös pakolaistilanteeseen ja paenneiden määrä on kaksinkertaistunut viimeisen kuuden vuoden aikana. Vaikka yhä useampi joutuu pakenemaan, kansainvälisen yhteisön tahto rahoittaa humanitaarista työtä on vähentynyt. Maailmanlaajuisesti humanitaarisen avun rahoitus on ollut laskussa jo jonkin aikaa ja siksi onkin erittäin tärkeää, että hallitus esittää määrärahan nostoa.

Pidämme kannatettavana talousarviossa esitettyä tarvetta helpottaa humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön yhteensovittamista vastaksemme paremmin pitkittyneisiin kriiseihin. Otamme ilolla vastaan esityksen, joka mukaan tätä vahvistetaan lisäämällä humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön rahoituksen joustavuutta ja mahdollistamalla rahoituksen monivuotisuus pitkittyneiden kriisien tai äkillisten kriisien hoitamiseen.

Edellisen hallituskauden voimakkaan määrärahalaskun jälkeen olisi tärkeää varmistaa etenkin YK-järjestöjen rahoitus ja palauttaa se määrärahaleikkauksia edeltävälle tasolle. Monenkeskisen yhteistyön rahoitus kuitenkin laskee vuoden 2021 talousarvioesityksessä ja olemme tästä erittäin huolissamme. Valtiovarainministeriön budjettiesityksessä on karsittu myöntö- ja sopimusvaltuuksia vuosilta 2022–2025 yhteensä 105 miljoonaa euroa suhteessa UM:n alkuperäiseen ehdotukseen. Arviolta 14 % näistä valtuuksien vähennyksistä kohdentuu monenkeskiseen yhteistyöhön. Monenkeskisen yhteistyön rahoitusta esitetään leikattavaksi jo vuoden 2021 budjetissa 8 miljoonalla eurolla kuluvan vuoden budjettiin verrattuna. Monenkeskisen yhteistyön momentilla (24.30.66) on valtava lovi jo edellisen hallituksen jäljiltä, jolloin YK-järjestöjen kautta kanavoitavasta tuesta leikattiin yli puolet.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön momentilta osoitetaan mm. YK-järjestöille elintärkeää yleisavustusta. Suomi on osana kansainvälistä avunantajayhteisöä sitoutunut kasvattamaan korvamerkitsemättömän rahoituksen osuutta, sillä se mahdollistaa rahoituksen kohdentamisen joustavasti ja tehokkaasti sinne, missä tarve on suurin. Yleistuki mahdollisti esim. YK-järjestöjen nopean reagointikyvyn

koronapandemian puhjetessa ennen koronaan korvamerkittyjen tukipakettien maksatuksia. Leikkaukset antavat kansainväliselle yhteisölle erittäin huolestuttavan signaalin Suomen suhtautumisesta YK-järjestöjen yleisrahoitukseen.

Myös ilmastonmuutoksen kiihtyminen vaikuttaa pakolaistilanteeseen, niin konfliktin ja köyhyyden taustasyynä kuin suorana pakkomuuton aiheuttajanakin esimerkiksi luonnonkatastrofeissa. Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön ennusteen mukaan maailmassa voi olla yli 200 miljoonaa ympäristösiirtolaista vuonna 2050. Ilmastonmuutos vaikuttaa toimintakenttäämme ja pakolaisuuteen voimakkaasti ja pidämme tärkeänä, että kehitysmaainvestointien tukemisessa finanssisijoitusten ja lainojen avulla pyritään edistämään kestävää kehitystä ja ottamaan huomioon ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen torjuminen.

Kunnioittavasti,

Annu Lehtinen, toiminnanjohtaja

Suomen Pakolaisapu ry

Lisätiedot:

Annu Lehtinen, annu.lehtinen@pakolaisapu.fi

Katja Mannerström, p. 044 7615 708, katja.mannerstrom@pakolaisapu.fi

Suomen Pakolaisapu

Suomen Pakolaisapu on Suomen suurin pakolais- ja siirtolaiskysymyksiin erikoistunut asiantuntijajärjestö. Autamme vuosittain tuhansia ihmisiä toipumaan konflikteista ja kotoutumaan uusiin yhteiskuntiin. Yli 50 vuoden aikana työmme on näkynyt Suomen lisäksi Afrikassa, Lähi-idässä, Aasiassa ja Euroopassa.